

Om belöningssystem i primärvården och skolmatens kvalitet

Rebecca Karlsson, Madeleine Bojsen och Malin Karlsson delar på förstapriset i årets uppsatstävling. Bakom dem står Martin Lennernäs som representerade andrapristagarna. Vinnarna flankeras av KEFUs forskningsledare Ulf Ramberg och ordförande Stig Ålund.

Det är 25-årsjubileum för KEFUs uppsatstävling och vinnare denna gång är kandidatuppsatsen "Balanced Scorecard kopplat till belöningssystem – en fallstudie av primärvården i Skåne nordväst", skriven av företagsekonomerna Madeleine Bojsen, Malin Karlsson och Rebecca Karlsson. Prissumman är på 20 000 kronor.

I juryns motivering sägs bland annat: "Uppsatsen tar sitt ursprung i Region Skånes pågående arbete med att öka incitamentsstyrningen inom vården. Med en mogen och reflekterande ton tar författarna tag i idén att utveckla system för att premiera insatser för en kostnadseffektiv verksamhet. De gör det genom att studera det

Vinnande uppsats	1
Hållbar lokal tillväxt	1
Högst personligt	2
Revisionens effektivitet	3
Ny KEFU-stipendiat	3
Fallfabriken	4
Kurser och seminarier	4

pilotarbete som startades 2008.

Inte minst diskuteras motkrafter och drivkrafter för lönebonus i en professionell organisation initierat, liksom skillnader mellan belöningssystem i privata och offentliga organisationer"

Författarna till den vinnande uppsatsen kommer bland annat fram till att det balanserade styrkortet ser ut att fungera bra inom offentliga organisationer som primärvården, då detta instrument mäter och synliggör det dagliga arbetet på operativ nivå. De menar också att belöningssystem kan fungera väl i sådana organisationer och att de kan leda till ökad delaktighet och motivation samt möjligen också till kostnadseffektiviseringar.

I sin fallstudie kommer de dock fram till att belöningssystemet inom primärvården i Skåne nordväst kanske borde finslipas ytterligare för att fungera på bästa sätt, bland annat genom att hitta mer rättvisande mått och

(forts sida 3)

Hållbar lokal tillväxt

Tove Dannestams doktorsavhandling om Malmös förvandling från industristad till kunskapsstad fick en enorm uppmärksamhet när den kom ut i våras. Nu tänker hon forska vidare om hur städers tillväxt kan kombineras med en miljömässigt hållbar utveckling och med hjälp av ett anslag från KEFU arbetar hon nu på en större ansökan om ett sådant forskningsprojekt.

– Det känns jätteroligt att ha fått den här möjligheten, säger Tove Dannestam. Kommunernas roll i omställningen till ett hållbart samhälle uppmärksammas allt mer och många kommuner tar också in miljömässiga och sociala aspekter tillsammans med de ekonomiska. Jag vill gärna titta närmare på hur man arbetar med detta, till exempel när det gäller policyutformning, styrningsfrågor och vilka konflikter som eventuellt kan uppstå. Det finns många aspekter på detta som är intressanta att studera.

Ännu är forskningsprojektet inte färdigspecificerat och det är inte heller helt klart vilken eller vilka städer som ska studeras.

– Jag tycker att det skulle vara roligt att fortsätta att studera Malmö, (forts sida 2)

Tove Dannestam

Högst personligt:

Mycket på gång

Gudbjörg Erlingsdóttir

Universitetslektor
Företagsekonomiska institutionen
Ekonomihögskolan i Lund

När jag disputerade för tio år sedan så var jag väldigt mån om att tala om för alla, som ville höra, att jag inte tänkte bli "hälso- och sjukvårdsforskare". Min empiri hade bara "råkat" vara inom hälso- och sjukvården. Närmare bestämt studerade jag införandet av kvalitetssäkring i hälso- och sjukvården och såg den som ett exempel på en modeidé som blev implementerad på bred front.

En studie väcker dock ofta andra frågeställningar som hänger ihop med eller ligger nära den första frågeställningen och jag fortsatte studera hälso- och sjukvården. Med något annat fokus och visserligen uppblandat med några revisorer, som jämförelse, men fortfarande hälso- och sjukvården. Det är så mycket som händer inom hälso- och sjukvården, många reformer, modeidéer, intressanta professioner, komplexa organisationer och ännu mer komplexa förhållande mellan olika vårdorganisationer. För att inte tala om patienter, brukare, kunder och vårdtagare, politiker, myndigheter och olika slags organ.

Efter några år i det administrativa träsket på universitetet håller jag nu på att ta mig tillbaka till forskningen och hälso- och sjukvården. För det blir den igen. Dels för att det finns ofärdiga alster att ta tag i, men också för att nu är jag nyfiken igen. Vad har hänt sedan senast och hur har det gått?

Vissa saker har inte undgått mig som privatperson, som att det har varit vårdval/hälsoval i Lund och att jag valt att stå kvar på den vårdcentral

jag tillhört sedan jag flyttade hit för ca 28 år sedan. Det är förmodligen konservativt, men jag gillar att jag hittar dit och vet vad, åtminstone, två av läkarna heter. Förresten så blev vi kallade till två olika ställen för influensavaccinering, min man och jag. Vi har antagit att det har med hälsovalet att göra fast han påstår att han aldrig valt Laurentiikliniken som han blev kallad till.

Efter att ha ögnat några sentida artiklar och böcker konstaterar jag vidare att NPM (New Public Management) ömsom ses som död och ömsom som levande. För att slippa diskutera "dead or alive" frågan har dock allt fler författare valt att adressera de managementverktyg som används inom hälso- och sjukvården för kort och gott: management. För det kan vi alla vara överens om att de är.

Själv konstaterar jag att många av de idéer som tillskrevs den s.k. NPM-vågen verkar högst välmående och är inte bara idéer i cirkulation utan har blivit till både prat och handlingar på olika håll. Anna Thomassons hybridorganisationer (2009) är ett väldigt bra exempel på att vi numer har en "mixad" offentlig sektor där olika sfärer möts inte bara teoretiskt utan i praktiken. Så vem behöver NP framför Management när vi nu alla är överens om att det är vad man gör inom hälso- och sjukvården numer.

Det finns också andra nya (eller nygamla) ting på gång. Det förefaller som man går från decentralisering till (re)centralisering från ledning till styrning. Enligt betänkande av

styrutredningen (SOU 2007:75) har tolkningen av NPM i Sverige således gått från att "fokusera på relationen mellan staten och marknaden" till att allt mer "avse den interna styrningen inom staten". Det är intressant, pendeln svänger alltså, i alla fall delvis, tillbaka. Detta lär färga de idéer och verktyg som cirkulerar framöver.

Processbaserad organisering är också inne, både i privat och offentlig sektor. Den lär vi således få höra och se mer av. Vårdgarantier och vårdköer diskuteras igen nu när staten ska belöna dem som skött sig bra och inte fuskat genom exempelvis omdefiniering av patienterna. Och så finns det gamla godingar som kvalitetssäkring som fortfarande är en aktiv idé inom hälso- och sjukvården. Nu, precis som vi trodde, med större inriktning på kvalitetsregister och transparens.

Till våren blir det vårdval/hälsoval som står i forskningsfokus för min del. Jag ska dock hålla ett öga på kvalitetssäkring och läkarprofessionen också. Och ja, jag är nog en förtappad hälso- och sjukvårdsforskare....

*Gudbjörg Erlingsdóttir
Företagsekonomiska institutionen
Lunds universitet*

(forts från sida 1, "Hållbar lokal tillv...")

som har haft, och fortfarande har, en fascinerande utveckling. Men jag kan också tänka mig att ta in Lund och några mindre kommuner i studien. Vi får se!

Tove Dannestam blev glatt överraskad över det stora intresset för avhandlingen, inte minst bland praktiker. Hon har också bjudits in att föreläsa om sin forskning för alla förvaltningschefer i Malmö, på MKB, Malmö Högskola, Örebro universitet och i flera andra sammanhang. Det är tydligt att stadsutveckling är något

(forts sida 3)

(forts från sida 1)

genom en något starkare koppling till det balanserade styrkortet. De menar också att det är klokt att initialt välja belöning på enhetsnivå och inte direkt sikta på individuella belöningskriterier. De är dock en smula skeptiska till om hela Region Skåne redan nu ska införa belöningsystemet, innan det är helt färdigutvecklat. Författarna anser ändå att belöningsystemet är ett bra initiativ och att det med tiden har goda möjligheter att fungera ändamålsenligt.

Andrapriset, ett bokpris, går till kandidatuppsatsen *Benchmarking med teoretisk referensram – en fallstudie om möjligheter och hinder med att benchmarka en måltid*. Författare är Cecilia Dollander, Martin Lennernäs och Filip Manfredsson.

I denna uppsats utvecklar författarna en modell för att värdera elevernas smakupplevelse i kommunala skolrestauranger genom att utgå från "The five aspects meal model", som har sitt ursprung i Guide Michelins bedömningskriterier

Uppsatsen innehåller många lärdomar för både de som är jämförelseintresserade och de som vill utveckla skolelevs positiva upplevelse av skolmat, säger juryn bland annat i sin motivering.

(forts från sida 2)

som är i ropet. Avhandlingen har också fått tryckas upp i en ny upplaga, vilket inte är så vanligt.

– Jag har även haft ett givande samarbete med universitetet i Lancaster och med professor Bob Jessop på det teoretiska området och det vore roligt att gå vidare med detta samarbete i det nya projektet, säger hon.

Tove Dannestam har ett lektorat på statsvetenskapliga institutionen i Lund, där hon bland annat undervisar om urban politik.

Revisionens effektivitet

Torbjörn Tagesson, docent vid Högskolan i Halmstad påbörjar i januari en tjänst vid företagsekonomiska institutionen i Lund, där han kommer att arbeta med KEFU-projektet "Kommunal revision – en studie av ändamålsenlighet och effektivitet".

Torbjörn, vars specialområde är externredovisning, har haft ett tätt samarbete med KEFU under flera år och är ett känt ansikte för många som deltagit i KEFUs kurser. Han har även arbetat mycket med s. k. social redovisning.

– I Lund kommer jag bland annat att undervisa i redovisning och revision. Tillsammans med projektet blir det alltså både forskning och undervisning från början, säger han.

Det nya forskningsprojektet behandlar rollfördelningen mellan politiskt valda och sakkunniga revisorer i kommunerna och eventuella skillnader i fokus mellan dessa två grupper av revisorer. Torbjörn Tagesson kommer också att fortsätta att arbeta inom Teknikprogrammet, där de tekniska kontorens organisation, administration och ekonomi studeras.

Förutom sin tjänst på Ekonomihögskolan kommer Torbjörn Tagesson att fortsätta sin deltidstjänst som kanslichef på Rådet för kommunal redovisning.

Ny KEFU-stipendiat

Peter Håkansson på ekonomisk-historiska institutionen i Lund har fått det andra av de två KEFU-licentiatsstipendier som utlystes förra året. Hans licentiatsavhandling kommer att behandla ungdomsarbetslösheten i Sverige.

– Ungdomsarbetslösheten har blivit ett stort kommunalt problem och kommunerna har fått ett stort ansvar för att hantera detta problem, säger Peter Håkansson.

Han tar sin utgångspunkt i två förhärskande paradigmer om orsaken till ungdomsarbetslösheten. Enligt det ena är det minimilönerna som är för höga, enligt det andra utbildas inte ungdomarna till att matcha kraven på arbetsmarknaden.

– Båda utgår från att arbetsgivarna har fullständig information om vem de ska anställa. Jag menar att man för lite fokuserat på hur viktiga kontakterna är för att få jobb. Ungdomar saknar ibland kontaktnät och det gör det svårt för dem att ta sig in på arbetsmarknaden. Här är det intressant att se om situationen är bättre i de kommuner där man till exempel satsar på att samarbeta med ungdomsorganisationer, vilket kan hjälpa ungdomar få ett kontaktnät.

Peter Håkansson påbörjade sina forskarstudier i somras och har tidigare bland annat arbetat på Riksrevisionsverket och utbildningsförvaltningen i Lund. Han har också varit verksam på Statskontoret, där han gjorde en utvärdering av hur Utvecklingsgarantin och kommunala utvecklingsprogrammet har kunnat hjälpa ungdomar ur arbetslöshet.

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:

Stig Ålund, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg,

Mikael Hellström, Tom Karlsson

Adress:

KEFU, Institutet för ekonomisk

forskning, Lunds universitet

Box 7080

220 07 LUND

tel: +46 46 222 49 60

e-post: KEFU@kefu.se

Upplaga: 5 100 ex.

Tryck: Grahns, 2009

V.g. meddela ev. adressändring till
KEFU-Skånes sekretariat
E-post: kefu@kefu.se, fax: +46 46 222 42 16

Fallfabriken

Fallfabriken är ett nytt initiativ från KEFU för att uppmuntra tillkomsten av nya fall, eller "cases", som beskriver de utmaningar som präglar kommunal organisation och styrning. Bakgrunden är att det idag finns för få sådana fall att tillgå. Det finns heller ingen egentlig tradition för att premiera sådana fallbeskrivningar inom akademien.

Nu vill KEFU råda bot på detta genom att erbjuda en ersättning till dem (speciellt studenter) som vill skriva intressanta fallbeskrivningar. Fallen ska följa rekommenderad struktur och vara på ca 8-12 sidor plus bilagor. Ersättningen ges när fallet är färdigskrivet.

Sådana fallbeskrivningar är värdefulla på många olika sätt. De kan exempelvis användas för undervisning både på universitetsnivå och för praktiker. De kan också bidra till ett ökat erfarenhetsutbyte och vara en bas för forskning och rekrytering. Dessutom betyder det att offentliga arbetsgivare blir kända bland studenter.

KEFU bjuder därför in studenter, forskare och praktiker som har intressanta uppslag till nya fall, eller som kan tänka sig att skriva dem, att ta kontakt med KEFU.

Seminarier våren 2010

KEFU-dagen i maj

Plats: Crafoordsalen, Holger Crafoords Ekonomacentrum I, Lund

Tid och övriga detaljer meddelas senare

Se våra seminarier på nätet!

KEFU har sedan en tid filmat alla seminarier och dessa videoupptagningar kommer nu succesivt att läggas ut på vår hemsida

Kurser våren 2010

Ekonomi för icke-ekonomer

Medverkande:

Caroline Hellström, adjunkt, Ulf Ramberg, ek dr och Mikael Hellström

Upphandling för icke-jurister

Medverkande:

Hans Knutsson, ek dr och Anna Thomasson, ek dr

Konsten att lära genom jämförelser

Medverkande:

Ulf Ramberg, ek dr och Mikael Hellström

Fler kurser och seminarier meddelas under våren

KEFU höll den 4 november sitt fjärde seminarium om vårdval. Denna gång var temat erfarenheter av Hälsoval Skåne. På bilden leder Gert Paulsson (med mikrofon) en paneldiskussion med (fr. v) Annette Andersson och Marie-Christine Martinsson, delägare i Solkart Vård AB, Stefan Bremberg, chef för Capio Region Syd, Eva Svensson, verksamhetsledare för Vårdcentralen Eden i Malmö och Magnus Käregård, Hälsovalskontoret Region Skåne.

För mer information om kurser och seminarier
kontakta Mikael Hellström. Telefon 046-222 78 20

E-post: mikael.hellstrom@kefu.se

Eller besök www.kefu.se

En god jul och ett gott nytt år
tillönskas våra läsare!